

5. terenske vaje pri predmetu geografija:

EKOLOGIJA

Šaleška dolina je ime dobila po majhnem naselju Šalek, ki obsega skromnih 20 kvadratnih kilometrov. Leži v Predalpskem svetu in je zelo pomembna za Slovenijo. Razvijati se je začelo kmetijstvo, premogovništvo in s tem tudi posledično industrija ter proizvodnja elektrike. Zaradi razvoja premogovništva je bilo na voljo veliko delovnih mest, to je pa tudi glavni vzrok za poselitev.

Velenje je bilo načrtno grajeno, podobno kot Nova Gorica. Šaleška dolina je najmlajša dolina. Od leta 1876 – 1945 je bil izkop premoga majhen, po 2. svetovni vojni je izkop naraščal. Premog je na višini od 200 – 400 m, lignit pa do 170 m. Pod premogom najdemo trde kamnine, dolomit, nad njim so pa mehki sedimenti (glina, pesek). Leta 1983 so naredili nov vhod v premogovnik in začeli so kopati tudi od spodaj. Premogovništvo ima tudi posledice. Ena izmed teh je tudi odseljevanje ljudi (odselilo se je približno 1500 ljudi) ter nastajanje jezer (zaradi ugrezanja mehkih sedimentov). Nastala so 3 jezera in sicer Družmirsko, Velenjsko in Škalsko jezero. Velenjsko jezero je po površini in količini vode enako Blejskemu jezeru, je pa tudi največje izmed teh treh jezer v Šaleški dolini. Zaradi ugrezanja površja predvidevajo, da bo čez 20 let Družmirsko jezero največje tod okrog.

Kopljejo v višini 20 m, zato se površje ugreza. Ugreznilo se je že 6 km² površja, od tega je 2 km² zalila voda. Pomembna je tudi reka Paka; naredili so nov kanal, tako je dobila

pritok iz severa. Sedaj izkopljejo približno 4 milj. ton premoga letno. Ves premog porabijo v TE Šoštanj, ker s tem nimajo stroškov za transport tega lignita, ki ima nizko energijsko vrednost. TE Šoštanj proizvede 1/3 slovenske elektrike (1/3 je proizvede NE Krško, ostalo pa HE na Dravi, Soči ter Savi). Vendar so NE Krško ter HE na Dravi, Soči in Savi odvisne od količine vode v strugi, medtem ko lahko premog koplejo memoteno skozi celo leto. V TE Šoštanj nastaja veliko pepela, ki ga odlagajo v okolici premogovnikov.

Pozimi se pojavlja temperaturna inverzija, kjer mrzel zrak izpodrine toplega in se usede na dno kotlin ter dolin. Velik problem je žveplov dioksid (SO₂), zaradi česar so bili gozdovi 15 let nazaj zelo prizadeti. Sedaj se stanje izboljšuje. Leta 2004 je bilo SO₂ 7000 ton. Graditi so začeli čistilno napravo, ki deluje tako, da perejo pline z vodo in apnencem. Tako nevtralizirajo žveplo, nastaja pa sadra (brezbarven ali bel, tudi rožnat mineral). Elektrarna onesnažuje reko Pako. Ta se po čistoči deli v 4 glavne razrede (modra, zelena, rumena in rdeča barva). Tako je bilo tudi z Velenjskim jezerom, ki je bilo prosojne barve. Sedaj je bele, mlečne barve zaradi pepela iz TE, ki so ga mešali z vodo v razmerju 1:10. Ta voda je tekla v odlagališča in v reko Pako. Reka je imela zaradi tega pepela pH vrednost 12, kar pomeni, da je bila močno bazična. Sedaj so naredili bazene, v katerih se ta pepel usede na dno. V Velenjskem jezeru je pH počasi padal, zato se je tudi življenje vrnilo vanj. Za reko Pako je bila zgrajena čistilna naprava, ki je reko očistila za 50%. Paka je malo vodnata reka, zato se očiščuje zelo dolgo časa. Biološki del bodo začeli graditi letos, kar je za reko zelo pomembno.

Pomembna je tudi rekultivacija, ki pomeni izboljšanje površja s tem, da prenehajo z izkopavanjem premoga. To je razlog, da je v premogovnikih tudi vedno manj zaposlenih oz. se delovna mesta ukinjajo. Šaleška dolina se usmerja predvsem v druge panoge kot so razvoj turizma, rekreacija na jezerih ipd.